

Nr 191

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen (1960:258) om utjämningskatt å vissa varor; given den 2 november 1973.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att antaga det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

Som en följd av att kostnaderna för prisutjämnningen för vissa livsmedelsprodukter minskat föreslås i propositionen dels att utjämningskatten för vissa choklad- och konfektyrvaror, biscuits och wafers sänks från 50 till 40 öre per kg, dels att utjämningskatten för öl av typ B (mellanöl) och starköl inte skall utgå under år 1974.

Förslag till**Förordning om ändring i förordningen (1960:258) om utjämningskatt å vissa varor**

Härigenom förordnas att 4 § förordningen (1960:258) om utjämningskatt å vissa varor skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*4 §¹

För choklad- och konfektyrvaror som avses i 2 § a samt för biscuits och wafers utgår skatten med 50 öre för kilogram. I varans vikt inräknas sådant förefintligt emballage med vilket varor av ifrågavarande slag försäljes i detaljhandeln.

För öl av typ B utgår skatten med 4 öre för liter och för starköl med 5 öre för liter.

För choklad- och konfektyrvaror som avses i 2 § a samt för biscuits och wafers utgår skatten med 40 öre för kilogram. I varans vikt inräknas sådant förefintligt emballage med vilket varor av ifrågavarande slag försäljes i detaljhandeln.

För öl av typ B utgår skatten med 4 öre för liter och för starköl med 5 öre för liter.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1974.

Under år 1974 skall utjämningskatt för öl av typ B och för starköl ej utgå.

¹ Senaste lydelse 1972:800.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj: Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 2 november 1973.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *sänkning av utjämningskatten för vissa varor, m. m.* och anför.

Inledning

I en till finansdepartementet den 3 oktober 1973 inkommen skrivelse har Industrins livsmedelsgrupp hemställt att utjämningskatten för choklad- och konfektyrvaror, biscuits och wafers reduceras väsentligt samt att utjämningskatten på maltdrycker tillfälligt avskaffas. Svenska bryggareföreningen har för egen del i skrivelser till finansdepartementet den 2 och 4 oktober anfört synpunkter på frågan om utjämningskatten och prisutjämnningen för mellanöl och starköl. Skrivelserna har remissbehandlats och yttranden har avgetts av generaltullstyrelsen, kommerskollegium, statens jordbruksnämnd och riksskatteverket.

Gällande ordning

Utjämningskatt utgår enligt förordningen (1960:258) om utjämningskatt å vissa varor för choklad och konfektyrvaror (med vissa undantag), vissa biscuits och wafers samt öl av typ B (mellanöl) och starköl när varorna tillverkas yrkesmässigt för försäljning eller införs till landet. För mellanöl och starköl utgör skatten 4 resp. 5 öre för liter och för andra här avsedda varor 50 öre för kilogram.

Utjämningskatten för choklad- och konfektyrvaror samt biscuits och wafers infördes år 1960 i syfte att täcka kostnaderna för den interna prisutjämnning för vissa livsmedelsprodukter som då inrättades. Genom prisutjämnningen ges de inhemska producenterna möjlighet att få tillgång till råvaror för sin tillverkning till världsmarknadspris utan hinder av den högre prisnivån i Sverige som är en följd av jordbruksregleringen. Prisutjämnningen avser råvarorna socker, glykos, fettvaror, mjöl, havregryn, ägg och mjölk. Utjämningskatten utgick från början med 50 öre, höjdes den 1 juli 1966 till 60 öre och sänktes den 1 april 1973 till 50 öre för kilogram. Ändringarna var betingade av utvecklingen vad beträffar kostnaderna för utjämningsbidragen.

För mellanöl och starköl infördes utjämningskatt den 1 januari 1967 om 3 resp. 4 öre för liter. Samtidigt infördes intern råvaruprisutjämnning

för malt av samma typ som hade tillämpats inom bl. a. choklad- och konfektyrområdet. Utjämningskatten för mellanöl och starköl höjdes den 1 januari 1970 till 5 resp. 6 öre per liter och sänktes den 1 april 1973 till 4 resp. 5 öre per liter. Även dessa åtgärder sammanhängde med ändringar i kostnaderna för prisutjämnigen.

Prisutjämnigen omfattar även senap, såser, soppor, frukostflingor och fiskkonserver. För dessa varor uttas emellertid inte någon utjämningskatt. Dessutom förekommer extern prisutjämnig i form av rörliga avgifter vid gränsen för ett antal livsmedelsindustriprodukter.

Skattskyldig tillverkare skall i princip månadsvis till riksskatteverket avge deklaration angående sin tillverkning av skattebelagda varor. I deklarationen yrkar tillverkaren samtidigt utjämningsbidrag för de råvaror som använts vid tillverkningen och för vilka han är berättigad att erhålla sådant bidrag. Riksskatteverket erhåller periodvis av jordbruksnämnden belopp motsvarande de prisutjämningsbidrag som tillgodoförts skattskyldiga.

Kostnaderna för råvaruprisutjämnigen bestrids från förslagsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Kostnaderna för innevarande budgetår har i augusti 1973 beräknats till 65 milj. kr., mot tidigare beräknade och anvisade 95 milj. kr.

Förslag och remissyttranden

Industrins livsmedelsgrupp hänvisar i sin skrivelse till den mycket kraftiga uppgång av världsmarknadspriserna på vissa centrala jordbruksråvaror som ägt rum under innevarande år. Detta har lett till avsevärt reducerade prisutjämningsbelopp för några av de viktigaste råvarorna vid tillverkning av livsmedelsindustriprodukter. I. n. föreligger en markant skillnad mellan utjämningskatten och prisutjämningsbidragen per kg skattebelagd vara. Effekten härav har i praktiken blivit att berörda industrier fått vidkännas kostnadshöjningar som i många fall är av betydande storleksordning och som för vissa produkter i sista hand måste drabba konsumenten i form av ofrånkomliga prishöjningar. Kostnadshöjningarna för skilda produkter blir av varierande storleksordning beroende på råvarusammansättningen. Det påpekas vidare att endast en del av branschen omfattas av det nuvarande prisutjämningsystemet för biscuits och wafers, vilket i det nu inträdda läget medfört en snedvridning av den interna konkurrensen.

Det påpekas slutligen att det nuvarande höga prisläget på världsmarknaden av de flesta bedömare anses komma att bestå, åtminstone under hela nästa år.

Vad gäller mellanöl och starköl anför *Svenska bryggareföreningen* att svensk bryggeriindustri under tiden den 1 november 1972 - den 30 september 1973 har belastats med en icke avsedd beskattning på cirka 6,7 milj. kr. som en följd av de sjunkande utjämningsbidragen. Utjämningskatten framstår som en fördyrande produktskatt vid sidan av maldrycksskatten. Vid nuvarande omsättning skulle den extra skattebe-

lastningen under de närmaste tolv månaderna komma att uppgå till i runt tal 12 milj. kr. vid oförändrade skatter och utjämningsbidrag. Bryggareföreningen anför vidare att det motiv som låg till grund för införandet av utjämningsförfarandet, nämligen den utländska konkurrensen, fortfarande är lika starkt. För starköl och mellanöl låg importandelen av den svenska konsumtionen enligt senast tillgängliga årsstatistik vid 14,6 resp. 8,6 %. Till följd av inträdet i EG kommer Danmark successivt att införa en tull på 10 % som kompensation för skillnaden mellan världsmarknadspriserna och priserna inom EG för de i öl ingående jordbruksråvarorna. Vissa tecken tyder enligt Bryggareföreningen på att man söker väsentligt öka den danska maltdrycksförsäljningen i Sverige. Danmark svarar redan nu för ca 80 % av den totala ölimporten till Sverige. Det anses i framställningen angeläget att ha kvar ett prisutjämningsförfarande som vid behov kan tas i anspråk för att kompensera svensk bryggeriindustri för skillnaden mellan inhemska råvarupriser och världsmarknadspriserna. Även om konstruktionen med ett prisutjämningsbidrag och en utjämningskatt förutsätter vissa svängningar med över- och underkompensation anses det nuvarande läget vara sådant att utjämningskatten snarast bör anpassas efter utvecklingen, dock utan att prisutjämningsystemet som sådant slopas.

Statens jordbruksnämnd påpekar att prisutjämningsbidragen minskat, främst som en följd av sänkningen av prisutjämningsbeloppet för mjöl. För november 1973 beräknas bidragen bli 44 öre per kg för såväl choklad- och konfektyrvaror som biscuits och wafers. Under månaderna april och juni i år var bidragen 48 resp. 70 öre per kg för de nämnda varugrupperna. Minskningen i bidrag har således i första hand avsett biscuits och wafers. Å andra sidan har tillverkare av dessa varor tidigare erhållit en överkompensation i förhållande till skatten. Nämnden räknar inte med att några större ändringar av de prisutjämningsbelopp som fastställts för november kommer att ske under återstoden av innevarande budgetår. Möjligen kan prisutjämningsbeloppen för torrmjöl och fettvaror komma att höjas något medan utjämningsbeloppet för socker kan komma att minskas. Mot denna bakgrund anser nämnden att det nu inte finns skäl att sänka utjämningskatten på choklad- och konfektyrvaror samt biscuits och wafers.

Beträffande mellanöl och starköl anför jordbruksnämnden att såväl införselavgiften som prisutjämningsbidraget för malt har slopats som en följd av höjda världsmarknadspriser på korn och malt. Såvitt nämnden kan bedöma torde införselavgift inte komma att införas på malt under tiden fram till nästa sommar. Med hänsyn till ölimportens ringa andel av konsumtionen bedömer nämnden att importkonkurrensen inte har varit särskilt besvärande för den inhemska bryggeriindustrin. Prisutjämnningen bör därför avskaffas och utjämningskatten slopas. Om framdeles en prisskillnad uppkommer mellan världsmarknadspriset och det inhemska priset på malt bör frågan om ett återinförande av systemet enligt nämndens uppfattning prövas mot bakgrund av då föreliggande konkurrenssituation.

Riksskatteverket ansluter sig till vad statens jordbruksnämnd föreslagit.

Kommerskollegium framhåller i sitt yttrande att en oförändrad skattesats om 50 öre per kg för choklad- och konfektyrvaror samt biscuits och wafers skulle ge ett överskott på ca 13 milj. kr. för nu innevarande budgetår sedan kostnaderna för prisutjämningen avdragits. Beräkningen är gjord med utgångspunkt i produktions-, import- och exportförhållanden under budgetåret 1972/73. Kollegiet påpekar att det framräknade överskottet vid den senaste skattesänkningen torde ha varit av ungefär samma storleksordning och föreslår att utjämningskatten sänks för de nyss nämnda varorna till 40 öre per kg. Under förutsättning att den av jordbruksnämnden gjorda bedömningen rörande utvecklingen av utjämningskostnaderna visar sig riktig skulle ytterligare skatteändringar inte behöva aktualiseras under innevarande budgetår.

Även vad gäller mellanöl och starköl finner kollegiet det vara i överensstämmelse med tidigare tillämpade principer att utjämningskatten anpassas till den nya situationen. Eftersom något prisutjämningsbidrag f. n. inte utgår och denna situation kan väntas bli bestående fram till nästa sommar, föreslår kollegiet att utjämningskatten t. v. suspenderas. Härigenom undviks att skatten i strid med sitt syfte fungerar som en ren konsumtionsbeskattning. Däremot bör mellanöl och starköl kvarstå som prisutjämningsberättigade varor. Som skäl härför anger kollegiet — även om importkonkurrensen alltjämt är måttlig — att intet principiellt nytt har inträffat sedan prisutjämningsförfarandet infördes den 1 januari 1967 utom det att en frihandelsregim avtalats för dessa varor i förhållande till EG. Enligt det ingångna frihandelsavtalet har EG rätt att ta ut en schablonavgift för mellanöl och starköl som kompensation för kostnadsfördring av råvaran. Avgiften utgår i form av en tull på 10 % som införs gradvis i Danmark och Storbritannien mot EFTA-länderna. Den svenska bryggeriindustrins konkurrenter i EG, främst Danmark, tillförsäkras härigenom ett slags permanent prisutjämningsförfarande. Om och när prisutjämningsbidrag åter börjar utgå bör enligt kollegiets uppfattning givetvis utjämningskatt återinföras.

Generaltullstyrelsen framhåller i sitt remissyttrande att inga invändningar finns — från de synpunkter tullverket närmast har att bevaka — mot en justering av utjämningskatten med hänsyn till inträffade och förutsedda väsentliga prisändringar på råvaror.

Departementschefen

Den nu gällande ordningen för prisutjämning på vissa livsmedelsprodukter infördes vid EFTA:s upprättande och sammanhänger med det förhållandet att tullarna på en rad manufakturade livsmedel har avvecklats, medan skyddet för råvarorna inom ramen för jordbruksregleringen kvarstår. Genom prisutjämningen undanröjs den särskilda kostnadsbelastning på grund av jordbruksregleringen, som annars kunde

missgynna svenska producenter i konkurrens med utländska företag. Producenterna kompenseras för skillnaden mellan den svenska prisnivån och världsmarknadspriserna. För finansieringen av bidragskostnaderna uttas en särskild utjämningskatt som f. n. uppgår till 50 öre per kg för choklad- och konfektyrvaror, biscuits och wafers samt 4 och 5 öre per liter för mellanöl resp. starköl.

Den höjning av världsmarknadspriserna som har skett under senare tid har medfört att utjämningsbidragen sjunkit. För mellanöl och starköl lämnas f. n. inget bidrag alls.

Företrädare för den svenska industrin hemställer att utjämningskatten för choklad- och konfektyrvaror, biscuits och wafers reduceras väsentligt samt att utjämningskatten på maltdrycker tillfälligt avskaffas. Det förutsätts att maltdryckerna kvarstår som prisutjämningsberättigade varor. Statens jordbruksnämnd förordar att skatten på mellanöl och starköl liksom prisutjämningsförfarandet avskaffas och att ingen ändring görs för andra varor. Kommerskollegium anser att utjämningskatten på choklad- och konfektyrvaror samt biscuits och wafers nu kan sänkas från 50 till 40 öre per kg och att skatten på mellanöl och starköl bör suspenderas t. v.

För egen del anser jag att en justering av utjämningskatten nu är motiverad. En förhållandevis kraftig sänkning av utjämningsbidragen har skett till en nivå, som kan förväntas bli i stort sett oförändrad fram till nästa års spannmålsskörd. Med hänsyn till de beräkningar som föreligger över skatteutfall och utjämningskostnader för den närmaste tiden – vilka givetvis bör innefatta såväl produktion som import – förordar jag att utjämningskatten för choklad- och konfektyrvaror samt biscuits och wafers sänks från 50 öre för kilogram till 40 öre för kilogram fr. o. m. den 1 januari 1974 samt att någon utjämningskatt på öl av typ B (mellanöl) och starköl inte tas ut under år 1974. För dessa maltdrycker bör prisutjämningsbidrag även i fortsättningen medges när prisförhållandena motiverar det.

Hemställen

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till förordning om ändring i förordningen (1960:258) om utjämningskatt å vissa varor.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

